

JRC-rapport trekt verkeerde conclusies

Inleiding

De vraag of het downloaden uit illegale bron van auteursrechtelijk beschermde content leidt tot een daling van de inkomsten van de entertainmentindustrie, en meer in het bijzonder de muziekindustrie, houdt de gemoederen al jaren bezig. Er zijn inmiddels meerdere onderzoeken verricht waarmee men een antwoord heeft proberen te geven op deze vraag. Hoewel de resultaten van deze onderzoeken verschillen, lijkt de algemene opvatting die uit deze onderzoeken naar voren komt te zijn dat het illegale aanbod een negatieve invloed uitoefent op de verkoop van legaal materiaal.¹

Enige tijd geleden is opnieuw onderzoek gedaan naar dit fenomeen door The Institute for Prospective Technological Studies (IPTS) dat onderdeel is van de European Commission's Joint Research Centre (JRC). Het rapport dat het resultaat is van dit onderzoek beoogt de effecten van illegaal downloaden en legaal streamen op de verkoop van digitale muziek in kaart te brengen.² Dit rapport beschouwt dus specifiek de effecten van illegaal downloaden op online verkoop en niet ook de effecten op offline verkoop. De belangrijkste conclusie uit het rapport is dat internetgebruikers het illegale aanbod niet beschouwen als een substituuut voor het legale aanbod en dat de negatieve invloed op legale verkoop verwaarloosbaar zou zijn. Deze conclusie, alsmede andere elementen uit het rapport, valt zeker het een en ander op aan te merken, waar in dit stuk kort op in zal worden gegaan.

---

¹ B.W. Schermer en M. Wubben, *Feiten om te delen*, Considerati rapport, mei 2011, p. 84

² Het JRC rapport is te vinden via: <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=6084>

Clicks worden gelijkgesteld aan koop

Een van de belangrijkste stellingen uit het rapport is dat mensen die veel illegaal downloaden vaak ook legaal muziek kopen (via digitale weg). De onderzoekers zijn tot deze stelling gekomen door het surfgedrag van testpersonen (16.000) te monitoren. Echter, alleen het bezoek aan websites is vastgesteld, niet wat vervolgens op die websites wordt gedaan. Er is dus niet vastgesteld of op de legale websites ook daadwerkelijk wat wordt gekocht wanneer deze worden bezocht. Het kan heel goed zo zijn dat in veel gevallen een consument eerst een legale website bezoekt om te bepalen wat voor (nieuw) aanbod er is om het vervolgens langs illegale weg gratis te downloaden. De onderzoekers gaan ook op deze mogelijkheid in, maar zeggen dat zij het niet erg waarschijnlijk achten dat consumenten legale websites gebruiken voor dit soort 'window shopping', aangezien daar ook andere (review)sites voor zijn.³ Dit zal tot op zeker hoogte waar zijn, maar het sluit in ieder geval niet uit dat een aanzienlijk deel van de consumenten legale platforms wel op een dergelijke wijze gebruiken.

Een aanvullend probleem dat in dit verband speelt, is dat op veel van de legale platforms ten aanzien waarvan het aantal clicks van consumenten is vastgesteld ook veel andere dingen verkregen kunnen worden dan enkel muziek. Denk in dit verband aan platforms als iTunes en Amazon waarop naast muziek ook producten als films, games, apps en boeken kunnen worden gedownload. Toch wordt iedere 'click' op een dergelijk platform als muziek gerelateerd beschouwd. Wat illegale platforms betreft, speelt hetzelfde probleem; ook op deze platforms is een vrij grote diversiteit aan content beschikbaar, maar toch wordt iedere click op een dergelijk platform als gerelateerd aan muziek beschouwd.

---

³ P. 7 van het JRC rapport.

Invloed van illegaal downloaden op het legale streaming aanbod

Merkwaardig genoeg hebben de onderzoekers er bij dit rapport voor gekozen om enkel de (negatieve) invloed van illegaal downloaden en legaal streamen op legale digitale verkoop te onderzoeken, waarbij verkoop in dit geval verwijst naar legale downloads. Het moge bekend zijn dat het legale digitale muzikaanbod tegenwoordig uit een veel meer bestaat dan enkel legale downloads. Legale streaming diensten zijn inmiddels verantwoordelijk voor ongeveer 30% van de online inkomsten van de muziekindustrie. Het is dan ook rondt vreemd te noemen dat de onderzoekers bij hun analyse ervoor hebben gekozen om de negatieve invloed van legaal streamen en illegaal downloaden op legale downloads te bekijken en er niet (ook) voor hebben gekozen om de negatieve invloed van illegaal downloaden op legale streaming platforms te onderzoeken.⁴

Hierbij dient te worden opgemerkt dat streaming en download platforms wel degelijk met elkaar concurreren. Dienstverleners als Spotify en Deezer bieden bijvoorbeeld naast de gratis variant (met advertenties), ook abonnementen aan waar men voor dient te betalen. Dit is het geval bij zogenaamde 'Premium' abonnementen die gebruikers in staat stellen om nummers ook offline op hun mobiel te beluisteren (zonder advertenties). Hiervoor dient doorgaans een bedrag van rond de €10,- te worden betaald. Een alternatief hiervoor is uiteraard het downloaden van de betreffende nummers van een illegaal platform waarna men de nummers ook onbeperkt offline kan beluisteren. Dit zal voor veel consumenten nog steeds een overweging zijn om toch voor het illegale aanbod te kiezen.

---

⁴http://www.ifpi.org/content/section_news/20130320.html

Overwegingen betreffende substitutie

Het tweede belangrijke punt is wat de onderzoekers noemen 'displacement'. Hiermee wordt bedoeld dat men heeft gekeken in hoeverre consumptie van het illegale aanbod ten koste gaat van consumptie van het legale aanbod. In meerdere onderzoeken heeft men geconcludeerd dat consumenten die (vaak) van het illegale aanbod gebruik maken ook (soms zelfs meer) van het legale aanbod gebruik maken.⁵ Het een sluit het ander dus niet uit. Dergelijke bevindingen worden nogal eens verkeerd opgevat, in die zin dat op grond daarvan de conclusie wordt getrokken dat gebruik van illegale platforms ook leidt tot een toename van het gebruik van legale platforms. Dit is een verkeerde veronderstelling waar het JRC rapport ook vanuit lijkt te gaan.⁶ Op grond van het feit dat gebruikers van het illegale alternatief ook (soms dus zelfs meer) gebruik maken van het legale alternatief, wordt de conclusie getrokken dat er sprake is van een positieve invloed van het illegale aanbod op de consumptie van het legale aanbod. Het is niet aannemelijk dat dit ook daadwerkelijk het geval is, zoals ook blijkt uit een ander recent onderzoek naar de effecten van de Franse HADOPI wet op de verkoop van albums en losse nummers op iTunes, waar in het JRC rapport ook naar wordt verwezen.⁷ Deze wet introduceerde een zogenaamd 'graduated response' systeem op grond waarvan de internetaansluiting van een internetgebruiker, die zich schuldig maakt aan het uitwisselen van illegale

---

⁵ Zie bijv. J. Poort en J. Leenheer, *Filesharing 2012, Downloaden in Nederland*, iVir 2012, raapleegbaar via:

<http://www.ivir.nl/medewerkers/Poort.html>

⁶ P. 14 en 16 van het JRC rapport. Zie ook: J. Poort en J. Leenheer, *Filesharing 2012, Downloaden in Nederland*, iVir 2012, p. 23

⁷ B. Danaher, M. D. Smith, R. Telang, and S. Chen, *The Effect of Graduated Response Anti-Piracy Laws on Music Sales on Music Sales: Evidence from an Event Study in France*, Working Paper 2012, p. 14

bestanden, na enkele waarschuwingen kan worden afgesloten. Uit dit rapport blijkt dat als gevolg van de introductie van deze wet de verkoop van losse nummers op iTunes met 22.5% omhoog ging en de verkoop van albums zelfs 25%. Dit is een sterke indicatie dat er wel degelijk sprake is van 'displacement'; (vermeend) gebrek aan illegaal aanbod zorgt ervoor dat consumenten kiezen voor het legale alternatief. Een zelfde soort conclusie volgt uit een rapport waarin werd onderzocht wat de effecten waren van het implementeren van de handhavingsrichtlijn⁸ in Zweden.⁹ Uit het onderzoek volgde dat deze implementatie leidde tot een toename van de verkoop van CD's van 27% en een toename van 48% van digitale verkoop.¹⁰

Tot slot kan in dit verband worden verwezen naar enkele bevindingen uit het rapport *Filesharing 2©12* waaruit onder meer blijkt dat zo'n 65% van de respondenten bereid zou zijn om een bedrag te betalen voor het laatste nummer of album dat zij hadden gedownload, indien het illegale aanbod volledig afwezig zou zijn, waarbij het bedrag dat men bereid is om te betalen als het gaat om een CD zelfs dichtbij de typische verkoopprijs ligt.¹¹ Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat het ook voorkomt dat consumenten een product dat zij ooit illegaal hebben gedownload later ook hebben gekocht (35% van de gevallen). Echter blijft dan nog een aanzienlijk groep over van consumenten die wel bereid zijn om te betalen voor een product, maar dat niet zullen doen vanwege de mogelijkheid om het aanbod illegaal af te nemen.

---

⁸ Richtlijn 2004/48/EG

⁹ A. Adermon en C. Y. Liang, *Piracy, music and movies, a natural experiment*, 28 oktober 2010

¹⁰ Overigens viel de implementatie wel samen met de introductie van het platform Spotify.

¹¹ J. Poort en J. Leenheer, *Filesharing 2©12, Downloaden in Nederland*, iViR 2012, p. 25

Geen analyse van offline aanbod

In het onderzoek is niet de mogelijk negatieve invloed van illegaal downloaden op offline verkoop in kaart gebracht. De verkoop van fysieke producten vertegenwoordigt nog steeds het grootste deel van de omzet van de wereldwijde muziekindustrie. Uit het (veronderstelde feit) dat illegaal downloaden geen negatieve invloed uitoefent op legale digitale verkoop, kan dus niet worden afgeleid dat de invloed op de teruglopende offline fysieke verkoop niet (sterk) negatief is, waardoor ook de invloed op de inkomsten van de muziekindustrie als geheel (sterk) negatief kan zijn. Dit punt wordt door de onderzoekers ook onderkend. Uiteraard is het zeker waar dat ook andere omstandigheden verantwoordelijk zijn voor het teruglopen van de offline inkomsten, zoals het feit dat consumenten sowieso minder van fysieke producten gebruik maken, maar dit neemt niet weg dat algemeen wordt aangenomen dat een groot deel van deze terugval (nog steeds) wordt veroorzaakt door illegaal downloaden.

Conclusie

Het JRC rapport kent in onze ogen een aantal belangrijke gebreken, zeker waar het gaat om de conclusies betreffende de vermeende positieve invloed die uitgaat van het illegale aanbod op consumptie van het legale aanbod. Hoewel downloaden uit illegale bron van muziek enigszins op zijn retour lijkt te zijn, moeten de negatieve effecten op legale alternatieven niet worden onderschat. Het principe dat moeilijk kan worden geconcurrereerd met gratis, blijft (voor veel diensten) onverkort gelden. In een tijd waarin goede legale alternatieven alom aanwezig zijn, bestaat er geen reden meer om het illegale aanbod te laten voortbestaan. Het leidt enkel tot oneerlijke concurrentie en een belemmering voor de ontwikkeling van nieuwe business modellen. Nederland blijft een dubieuze rol spelen wat dit betreft door als een van de weinige landen downloaden uit illegale bron te

blijven toestaan. Doordat dit gedrag op geen enkele manier gesanctioneerd of afgekeurd wordt door de Nederlandse overheid, beschouwt een groot deel van de Nederlandse bevolking deze handelingen als volkomen legitiem. Het valt te hopen dat hier op enig moment verandering in komt.

Charlie Engels
Jurist bij Buma/Stemra